

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

12.09.2018 № 04-2130

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України

Парубію А. В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності управління майном Державного підприємства обслуговування повітряного руху України, що має фінансові наслідки для державного бюджету, і за підсумками його обговорення прийнято рішення.

На виконання вимог частини першої статті 37 Закону України “Про Рахункову палату” інформуємо.

За результатами аудиту встановлено, що **Міністерство інфраструктури України**, як уповноважений орган управління майном, **не забезпечило у 2015–2017 роках належного виконання покладених на нього повноважень з управління майном Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (далі – Украерорух), яке має стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Серед іншого, Мінінфраструктури не забезпечило призначення (обрання) незалежних членів наглядової ради Украероруху. Станом на 20.08.2018 наглядова рада, яка відноситься до органів управління підприємством і створення якої відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 142 є обов’язкове, в Украерорусі не створена.**

В свою чергу підприємство не забезпечило ефективного використання державного майна. В результаті у 2015–2017 роках Украерорухом здійснено неефективні та нерезультативні витрати на загальну суму 279,85 млн грн, витрати з недотриманням вимог чинного законодавства на суму 69,3 млн грн, непродуктивні витрати – 4,65 млн грн та нераціональні витрати – 43,2 млн гривень. При цьому внутрішній аудит Украерорухом у період 2015–2017 років не здійснювався, а система внутрішнього контролю на підприємстві та у міністерстві виявилася неспроможною запобігти цим порушенням.

Неналежне управління майном Украероруху призвело до суттєвих негативних факторів, що вплинуть на господарську діяльність підприємства в

подальшому. Аудит виявив низку факторів, які можуть призвести до виникнення фіскальних ризиків, пов'язаних з неефективним управлінням діяльністю державного підприємства, та інших ризиків, які можуть призвести до фінансових та інших втрат або проблем з ліквідністю. Хоча аналіз окремих показників фінансового стану Украероруху (ліквідності та платоспроможності) свідчить про надійність підприємства в короткостроковій перспективі, низький рівень фінансових ризиків і ризиків втрати ліквідності. Одним із таких факторів є довготривале відволікання коштів у капітальні інвестиції, які так і залишаються незавершеними, фактично "замороженими". Також Украерорух не оформив права на 71 земельну ділянку (54,4321 га), які перебувають в його користуванні, що створило реальні ризики їх втрати. Ці фактори мають системний характер і негативно впливають на діяльність підприємства.

Фактично, протягом 2015–2017 років виведено на тривалий час активи підприємства на придбання та фінансовий лізинг обладнання (за п'ятьма зовнішньоекономічними контрактами), яке до цього часу не змонтоване та не введене в експлуатацію, загалом на суму 279,85 млн гривень. Причинами таких неефективних управлінських рішень є таке.

Обладнання для будівництва моноімпульсного вторинного радіолокатора в районі м. Скадовськ вартістю 41,9 млн грн не встановлене, оскільки Украерорух до початку виконання проектних робіт та закупівлі обладнання не вирішив у встановленому порядку правові питання будівництва в районі м. Скадовськ на земельній ділянці, яка знаходиться у власності військової частини А2845 та відноситься до земель оборони. Обладнання нової автоматизованої системи керування повітряним рухом вартістю 76,4 млн грн та системи мовного зв'язку для Одеського центру управління повітряним рухом типу MULTIFONO M800IP вартістю 39,4 млн грн не встановлене через неготовність технологічних приміщень. Підготовка цих приміщень запланована до 09.04.2019. З огляду на викладене, високим є ризик того, що ці проекти будівництва не будуть реалізовані найближчим часом. Зазначене призведе до можливої втрати гарантії виробника.

Введення в дію вказаного вище обладнання є вкрай важливим, оскільки Украерорух створено з метою надання безпечного та економічно ефективного аеронавігаційного обслуговування користувачам у повітряному просторі, яке включає організацію повітряного руху, зв'язок, навігацію, спостереження (радіотехнічне забезпечення), пошук і рятування, метеорологічне обслуговування та надання аеронавігаційної інформації, зокрема, над акваторією Чорного моря. Зволікання з процесом введення обладнання в експлуатацію та його використанням може мати негативні наслідки.

Украерорух не використовує придбане у 2013–2015 роках у німецької фірми Aerodata AG обладнання із послугами з його виготовлення на загальну суму 80,3 млн грн, яке призначалося для модернізації повітряного судна Ан-26

у пошуковий варіант. Літак, на який планувалося встановити це обладнання, перебуває в технічно несправному стані. При цьому **впродовж 2016–2017 років Украерорухом та Мінінфраструктури вирішувалося питання щодо передачі на безоплатній основі літаків Ан-26, разом із придбаним обладнанням, до Міністерства оборони України або Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС). Стратегічне бачення вирішення зазначеного питання відсутнє.**

Крім того, **Украерорух нерезультативно використав кошти на суму 41,85 млн грн, здійснивши 14.03.2014 оплату 97,3 відс. вартості обладнання, поставленого за контрактом фінансового лізингу від 20.12.2012 № 7.1-927/2012 на несприятливих для підприємства умовах. Лізингодавець у порушення умов поставки (з урахуванням додаткової угоди від 08.01.2014 № 3) резервну автоматизовану систему керування повітряним рухом до місця встановлення (м. Одеса) не доставив. Фактично, Украерорухом не отримано предмета лізингу у стані, що відповідає його призначенню та умовам діючого контракту, оскільки це обладнання спочатку призначалося для Сімферопольського районного диспетчерського центру.**

Отже, є високим ризик неотримання Украерорухом вказаного майна, оскільки компанія Stilbay Holdings Limited повідомила про втрату можливості розпоряджатися вказаним обладнанням через анексію Криму Російською Федерацією. Водночас керівник Украероруху в порушення підпункту 7.7 Статуту не забезпечив проведення претензійно-позовної роботи щодо примусового виконання компанією Stilbay Holdings Limited обов'язків за контрактом або повернення коштів. Така бездіяльність Украероруху щодо отримання предмета лізингу свідчить про ознаки службової недбалості керівника підприємства та кримінального правопорушення, вчиненого посадовими особами в частині заподіяння істотної шкоди інтересам державного підприємства шляхом зловживання службовим становищем, відповідальність за яке передбачена статтею 364 Кримінального кодексу України.

Вказане вище обладнання (за п'ятьма контрактами) не представлено для огляду аудиторам, тобто відсутнє фактичне підтвердження його наявності.

Крім того, мають місце ознаки втрати державного майна на суму близько 1,0 млн гривень. Так, частина вивезеного за даними позапланової інвентаризації 2014 року з території Автономної Республіки Крим майна авіакомпанії "Украерорух" первісною вартістю 968,8 тис. грн до жовтня 2014 року передавалась актами внутрішнього переміщення від однієї матеріально відповідальної особи до іншої. При цьому в жовтні 2014 року, згідно з службовими записками директора авіакомпанії "Украерорух", виявилось, що майно начебто залишилось на території Автономної Республіки Крим. Зазначене свідчить про ознаки кримінального правопорушення, вчиненого посадовими особами в частині привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим

становищем, відповідальність за яке передбачена статтею 191 Кримінального кодексу України

Також існують високі ризики неповернення коштів з ПАТ “Платинум Банк” і нанесення збитків підприємству в сумі 404,1 млн гривень. Невжиття необхідних заходів керівником Украероруху на виконання рекомендацій Атестаційної комісії Мінінфраструктури щодо здійснення заходів із виведення коштів з недержавних банківських установ та зволікання з боку Мінінфраструктури з вирішенням цього питання призвело до того, що кошти Украероруху з ПАТ “Платинум Банк” виведені не були, а навпаки, їх сума на рахунках банку збільшилась. Наведене є ознаками кримінального правопорушення, вчиненого посадовими особами в частині заподіяння істотної шкоди інтересам державного підприємства шляхом зловживання службовим становищем, відповідальність за яке передбачена статтею 364 Кримінального кодексу України.

Украерорухом у 2015–2017 роках з недотриманням вимог законодавства витрачено 69,3 млн гривень.

Украерорух, керуючись наказом Міністерства транспорту та зв'язку України 15.03.2011 № 87 (зі змінами, внесеними наказом Мінінфраструктури від 27.06.2014 № 288), уклав з підрозділом ДСНС договори на отримання послуг з пошуково-рятувального забезпечення польотів чергових пошуково-рятувальних повітряних суден над акваторіями Чорного та Азовського морів.

Фактично, цей наказ та умови укладених договорів не відповідали вимогам, зокрема, Порядку залучення пошуково-рятувальних сил і засобів до проведення робіт з пошуку і рятування, відшкодування витрат, пов'язаних з їх проведенням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2012 № 1037, яким передбачено, що Украерорух залучається до пошуку та рятування на морі (тобто надає такі послуги) на підставі договорів з ДСНС, вартість послуг за якими відшкодовує ДСНС (пункт 33). Відповідно оплата послуг ДСНС за цими договорами на суму 12,3 млн грн за рахунок коштів підприємства здійснена Украерорухом з недотриманням вимог цього нормативно-правового акта.

У 2016 році на підставі наказів Міністерства інфраструктури України керівнику підприємства виплачено премію за результатами роботи за I, III квартали 2015 року та I квартал 2016 року в сумі 61,79 тис грн за відсутності відповідних показників преміювання, які передбачені умовами контракту. Крім того, за результатами роботи за II квартал 2016 року керівнику виплачено премію у сумі 33,7 тис грн, в той час як показники преміювання на 2016 рік були визначені лише 11.07.2016. Також Украерорухом виплачено керівнику матеріальну винагороду за ефективне управління державним майном за 2015 рік на суму 130,4 тис. грн, яку включено до складу валових витрат. Проте згідно з нормативними актами та контрактом з керівником Украероруху джерелом такої виплати є чистий прибуток підприємства.

У результаті, відповідно до прийнятих Мінінфраструктури рішень, керівнику було виплачено з порушенням вимог законодавства та контракту премій і матеріальної винагороди на загальну суму 225,9 тис. гривень.

Зволікання Украероруху та Мінінфраструктури протягом тривалого часу із прийняттям рішень щодо подальшого використання земельних ділянок (55,7447 га), вивільнених у зв'язку з виведенням з експлуатації розміщеного на них обладнання, призвело до **непродуктивних витрат** за 2015–2017 роки на загальну суму **2,75 млн грн** (з яких витрати на сплату земельного податку – 1,2 млн грн і на утримання та охорону майна – 1,55 млн гривень). Крім того, **Украерорух сплатив штрафні санкції** за рішеннями суду, **витрати на судові експертизу та збір на суму 1,9 млн грн, що також є непродуктивними витратами.**

Витрати Украероруху на утримання структурного підрозділу – Служби “Украерозв’язок” становили 43,2 млн грн (орендні платежі, відшкодування комунальних послуг та витрати на утримання орендованого майна) і в понад сім разів перевищують доходи від його діяльності. За таких умов ці витрати є **нераціональними.**

Мінінфраструктури не забезпечило виконання покладених на нього повноважень і призначило на посаду директора Украероруху Бабейчука Д. Г. без проведення конкурсного відбору. Також Міністерство не визначило в контракті з керівником Украероруху **Бабейчуком Д. Г. показників ефективності використання державного майна і прибутку, майнового стану підприємства та преміювання на 2015 рік та 2017 рік в порушення вимог Положення про порядок укладання контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, при найманні на роботу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203, та контракту. На 2016 рік такі показники були затверджені лише в липні і не відповідали фінансовому плану зі змінами. Це створило передумови для недотримання керівником умов контракту щодо виконання зазначених показників і унеможливило здійснення Мінінфраструктури контролю за їх виконанням.** Умови, критерії, диференційовані показники та розміри посадового окладу керівника Украероруху міністерством не затверджені, що є порушенням пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 1034.

За відсутності належного контролю з боку Мінінфраструктури, як уповноваженого органу управління, **керівник Украероруху протягом 2015–2017 років не забезпечив виконання умов контракту щодо уникнення та ліквідації простроченої кредиторської і дебіторської заборгованості, а також щодо належного оформлення та зберігання правостановлюючих документів на об’єкти нерухомого майна, які обліковуються на балансі підприємства, та земельні ділянки, які перебувають у його користуванні.**

Рахункова палата надіслала до Кабінету Міністрів України і до Міністерства інфраструктури України низку пропозицій, спрямованих на

покращення управління об'єктами державної власності Украероруху, а також поінформує Службу безпеки України щодо фактів виявлених порушень, які мають ознаки кримінальних правопорушень за статтями 191 та 364 Кримінального кодексу України.

Надається в порядку інформування.

З повагою

Голова

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized, somewhat abstract shape.

В. В. Пацкан